

Diarienummer: LED 2020/539
Handling: 2

Kulturdepartementet
ku.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Institutet för språk och folkminnets förslag till handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken

Diskrimineringsombudsmannen (DO) har anmodats att yttra sig över ovanstående handlingsprogram.

DO ställer sig generellt positiv till initiativet till ett handlingsprogram för bevarande av finska, jiddisch, meänkieli och romani chib och har utifrån sitt ansvarsområde inget att erinra mot de olika förslagen till åtgärder i det föreslagna handlingsprogrammet. Det kan dock ifrågasättas om en enhetlig uppsättning åtgärder i ett gemensamt handlingsprogram verkligen kan bidra till den efterfrågade effekten på den skilda situation som i dag råder för de olika språken och dess talare. Enligt DO:s uppfattning är det också en betydande brist att frågan om hur minoriteternas inflytande över de föreslagna åtgärderna ska säkerställas inte behandlas i handlingsplanen, särskilt i ljuset av att uppdragen i stort föreslås placeras på statliga myndigheter.

För att de föreslagna åtgärderna inom olika samhällsområden ska kunna genomföras och få önskad effekt är det enligt DO:s uppfattning angeläget att utöver denna typ av språkpolitiska åtgärder vara medveten om och ta hänsyn till den diskriminering som talarna av språken utsatts för genom historien och alltså kan vara utsatta för. Det finns därför anledning att genomföra de i handlingsprogrammet föreslagna åtgärderna för att stärka språken parallellt med åtgärder som syftar till att säkerställa principen om icke-diskriminering och ett ansvarstagande för den politik och för övergrepp mot judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar genom historien som bidragit till dagens situation. Som DO tidigare har framhållit finns det också skäl att mer fördjupat utreda frågor rörande enskildas möjligheter till överprövning av beslut och möjligheten att bestämmelser om tillsyn tydligare förs in i lagstiftningen om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Slutligen noterar DO att det i handlingsprogrammet förespråkas att begreppet romska bör införas som benämning på romani chib, med hänvisning till att begreppet romska är anpassat till det svenska språksystemet. DO ställer sig frågande till varför en sådan anpassning föreslås endast i förhållande till romani chib, och vill understryka att en förändring av benämning på något av de nationella minoritetsspråken inte bör genomföras utan att detta är mycket väl förankrat bland talarna.

Beslut i detta ärende har fattats av diskrimineringsombudsmannen Lars Arrhenius efter utredning och förslag från experten Lars Lindgren. I den slutliga handläggningen har också enhetschefen för utvecklings- och analysenheten Lovisa Strömberg, utredaren Björn Brodin och chefsjuristen Mattias Falk deltagit.

Lars Arrhenius
diskrimineringsombudsman

Lars Lindgren
expert